

Janusz Korczak
1878-1942

Opvoedingsonzekerheid en anderstalige nieuwkomers

Er werd gepolst of we interesse hadden om in het voorjaar van 2011 een workshop aan te bieden rond de situatie van anderstalige nieuwkomers in Gent. Het dilemma van de maand van Jan van der Born, hier op de website, inspireerde ons tot dit schrijven.

Het gaat hier vooral over opvoedingsonzekerheid bij begeleiders van mensen (kinderen en jongeren) met precair verblijfstatuut.

Opvoedingsonzekerheid houdt het risico in dat men teveel (tot in het absurde toe) streeft naar veiligheid. In dit verband kan ook gewezen worden naar de reactie van Kind en Gezin in Vlaanderen naar aanleiding van de vreselijke crèchemoorden in Dendermonde: er worden nu extra subsidies voorzien voor onthaalouders die hun woning willen beveiligen met camera's, codesloten op de deur... Een reactie die overwegend vanuit een angstreflex is genomen. De angst is niet onterecht, maar de reactie is wat overtrokken.

Tegen het handelen vanuit angst reageerde Korczak ook reeds in het begin van de 20ste eeuw: uit angst worden kinderen overbeschermd en krijgen ze geen (of onvoldoende) kansen om zich ten volle te ontplooiën of te leven. Korczak drukte dit uit door te stellen dat kinderen recht hadden op de dood. De voormalige Vlaamse kinderrechtencommissaris, Ankie Vandekerckhove, drukte zich minder extreem uit, maar reageerde ook tegen de overbeschermdende en/of afschermdende aanpak toen ze enige tijd terug aangaf dat kinderen recht hebben op een breuk. Deze bedenking formuleerde ze ook naar aanleiding van een discussie over de Europese normen op vlak van veiligheid van speeltuigen.

Angst staat in tegenstelling tot vertrouwen. Angst houdt verband met onzekerheid. Uiteraard heeft een zekere mate van angst zijn waarde. Ondermeer Fraiberg (in de magische wereld van het kind) wijst op de functie van angst..... Sommigen zeggen dat vertrouwen goed is maar controle beter... Alles in de opvoeding heeft met evenwichten te maken. Onvoorwaardelijk vertrouwen wordt door o.m. de humanistische psychologen (Carl Rogers, e.a.) expliciet naar voor geschoven. Onzekerheid is zeer menselijk. Onzekerheid wordt enkel negatief als het verlamt.

Het geven van recepten echter is geen middel om op lange termijn met die onzekerheid te kunnen omgaan. Eens recepten uitgewerkt zijn of niet blijken te werken stelt er zich nieuwe onzekerheid. (cfr.: geef een vis en mensen zullen één keer eten, maar leer ze vissen en ze eten een gans leven).

Vanuit Korczak kunnen enkele ideeën aangereikt worden om met onzekerheid om te gaan:

- kansen geven en geduld opbrengen om (binnen redelijke perken) te laten ervaren (experimenteren) (kinderen lopen heus niet in zeven sloten tegelijk (Korczak schrijft: laat ze maar hun geld eens verliezen of verspelen)
- je gedachten laten voortspinnen en je niet louter baseren op wat anderen schrijven
- zelf schrijven over wat je waarneemt en bezighoudt en/of erover communiceren met o.m. mensen in vergelijkbare situaties.